

עין משפט
גד מצוה

עו א מיי פ"ב מהל' עננה הל' ז סמג עשין דג טור לה"ע סר קנו:

עו ב מיי פ"א שם הל' ג סמג וטור שם: עק ג ד מיי שם הל' ד:

תוספות רי"ד

והמפתח לכשיוציא וכי אשתו היא. אמר אביו אימא לכשלא יכנסו. פי' שתמאן הוא או היא או אבי דרדשי' לו מדעתו. אבל אם כנסה אינו נותן כלום דכתיב גבי מפתח מהר ימהרנה לו לאשה ואם מאן ימאן אביה לתתה לו כסף ישקול. תנ"ה אי"פ שאמרו המפתח נותן לכשלא יכנסו ברשת ופגם נותן מיד אחד האונס ואחר הטפתה בין היא ובין אביה יכולין לעכב. פי' שלא יכנסנה. בשלמא מפותה כתיב אם מאן ימאן אביה אין לי אלא אביה היא עצמה מנין ת"ל מאן ימאן מ"מ. אלא אונס בשלמא אידי דכתיב ולו תהיה לאשה מדעתה אלא אביה מנלן. אביו אמר שלא יהא חוטא נשכר. רבא אמר (קנס) [ק"ו] הוא מה מפתח שלא עבר אלא ע"ד אביה בין היא בין אביה יכולין לעכב אונס שעבר על דעתה וע"ד אביה לא כ"ש. תניא אצ"פ שאמרו האונס נותן מיד לכשהיא יוצאה. פי' כגון שנתרצו שניהן בנידורשין אין לה עליו כלום. מת יצא כסף קנסה בכתובתה. ר' יוסי ברבי יהודה אומר יש לה כתובה מנה וקיי"ל כת"ק והמפתח אם רצה להוציא מוציא מ"ט אמר רב אשי א"ק מהר ימהרנה לו מדעתו פירוש ומאי דתנן אם רצה להוציא יוצא מתפרש אם רצה שלא יכנס לא יכנס כדפרישטא לכשיוציא דרישא:

למ:

אי הכי מפותה נמי. יש לה עבר פיסוק רגלים כמו אנוסה ואמאי קאמר אין דומה נבעלת בלזנום לנבעלת ברזון ואמר מורי הרב דודי ז"ל י' דאממנ'י לא ה"מ למיפרך אמאי אונס חייב כיוון שסופה להטעטר בנך תחת בעלה דהא אפילו דבא עליה עתה סופה נמי להטעטר ולא תרויח כלום י' [קנת נראה דאממנ'י פריך אמאי מפותה פטור]:

קדע שיראין שלי והפטור. ואע"ג דלא אמרה על מנת לפטור איכא למימר דמחמת הגאח בעילה מחלה לגמרי:

י' [לכשיוציא אשתו היא. אפי' פיתה לשם אישות מ"מ פריך אשמו היא כיון דאינה זריכה גטן]: **בושת ופגם** נותן מיד. אע"ג דאיתקש לקנס היינו לענין שנינו זה למי שזה ניתן אבל יש מקומות שפטור מקנס לגמרי וחייב בצנשת ופגם: **אין** **אי** **אמא אביה היא עצמה מנין** ב'. (ו) תימה לר"י צמאי מיירי אי צקטנה או בנערה היאך היא יכולה למאן כיון שהאז רואה והוא יכול לקדשה בעל כרחיה למי שירצה וה"ה לזה ואי צטאין לה אז או שגגרה אחר כך מה לר"ך קרא תפיסק ליה שיכולה לעכב שלא יהא חוטא נשכר דקאמר אצ"י צסמוך וכן אציה אמאי לר"ך קרא לאצ"י ואומר ר"י דניה שאינה יכולה לעכב על אציה שלא יקדשנה לו מ"מ מועיל מיואנה לענין שישלם קנס וכן צמיואן אציה והא דתניא הכא המפתח לכשלא יכנסו לר"ך לפרש לכשלא יכנסו מדעתה ומיהו קשה דהכא דרשינן מאם מאן ימאן מ"מ שהיא יכולה לעכב וצפרק נערה (לקמן מד:) דרשינן מינה לרבות יתומה לקנס וי"ל דליכתוב או מאן מאן או ימאן ימאן מאן מאן ימאן ש"מ תרמי וצכ"ג אמרינן צמרובה (צ"ק דף סה. ושם) גצ"י אם הנמא תמלא צהחוצל (שם דף פה.) גצ"י רפא ירפא ועוד נראה דלאו מיתורא דקרא דרש לה התם דאם כן מאי פריך מינה לרצי יוסי צר' חנינא דפטרי מוציא שם רע על היתומה דשאני מפתה דרצי קרא אלא כן הוא עיקר כמו שפירש צקונטרס לקמן דלאו מריצוי

דרש אלא ה"פ לרבות יתומה לקנס דדרשינן שיש קנס כשהיא מעכבת והוא הדין דה"מ למימר לרבות צוגרת לקנס כשהיא מעכבת דדוקא בצוגרת או ציתומה י' קנס צעיכצו שלהן אצל כל זמן שלא צגרה תלוי באז והשתא דייק התם שפיר דשמעינן דסבר האי תנא שיש קנס ציתומה ולא ממעטינן ליה מדכתיב לאצ"י הנערה אע"ג דליכא ריצוי ליתומה כדפירשמי דאיכא לאזקמי קרא לצוגרת: **אלא אונס בשלמא אידי** ב'. תימה כיון דלזנום ומפתה מיגמר גמריי מהדדי להא מילתא נמי ליגמרו מהדדי כדפריך צסמוך ומאי קאמר אלא אציה מנלן וי"ל דלהאי מילתא לא גמרינן מהדדי דהא מפתה יכול לעכב ואונס שותה צעזע"ו וה"ג אין אציה יכול לעכב וה"ג קאמר אצ"י צסמוך ורצא לא מסבצר ליה למימר הכי כיון דאיכא ק"ו וא"ת ואידי גצ"י אונס אמאי אינטעריך למיכתב גילף לאצ"י מסבצר שלא יהא חוטא נשכר ולרצא מק"ו יש לומר דלו תהיה לאשה אינו מיותר י' [דאינטעריך לעשה ולדרשות דלעיל. מהר"ם. א"נ אצ"י ורצא לא הוו משנו הכי אלא צמר דגלי קרא צהדיאן]: **מפתה דאיהו מצי מעכב**. ואפי' פיתה לשם אישות יכול הוא לגרשה: **מעמא מאי** תקינו ד' רבנן בתובה שלא תהא קלא בעיניו להוציאה. אע"ג דמתולה י' לה כתובה מן התורה זאת בעולה היא ומיהו תימה דקא פסיק ותני דצכל ענין אין לה כתובה אפילו צא עליה שלא כדרכה וצתולה גמורה היא ויש לה כתובה מן התורה דהא אם צא עליה שני יש לה קנס ולא הוי טעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אלאמה אמאי תקינו לה רצנן כתובה לא היה להם לתקן אלא לגרושה צלצד ואומר ר"י דמתוך שהוצרכו לתקן צגרושה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תקינו נמי לאלמנה משום חינא ומיהו לכחילה לא היו מתקנים משום חינא קשה לרצצ"ה הא דתניא צהחוצל (צ"ק דף פט. ושם) וכן היא שחצלה צבעלה לא הפסידה כחוצתה ופריך אמאי תוצין לכתובתה י' צטוצת הגאח ומיתיב ליה צהאי צחלה ומשני הא מני רבי מאיר היא דאמר אסור לאדם שישעה את אשתו צלא כתובה אפילו שעה אחת והשתא כיון דטעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תוצין כתובתה על מנת שאם תתאלמן אצל אם יגרשנה יהא לה כתובה דהתם לא שייך משום חינא ואומר ר"י כיון דצשאר נשים שייך חינא אף על גצ דצוצת לא שייך לא פלוג רצנן ואסור להשהותה צלא כתובה לר"מ וא"ת ואמאי תני הכא יא' כסף קנסה צכתובתה ליתני מת אין לה עליו כלום דהא לא תקינו רצנן לאלמנה אלא משום גרושה והכא מנח גרושה אין לתקן לזאת דהא לא מני לגרשה ואור"י דה"נ כיון דשריך צה חינא כמו צשאר אלמנות אין לנו לשנותה משאר אלמנות להכי אינטעריך טעמא דיא' כסף קנסה צכתובתה ולא חשו צמה דאין לה כתובה:

אלו נערות פרק שלישי כתובות

שסופה להטעטר כו'. ואי חיציט על גצי קרקע הוא וכי סופה ליחצט על גצי קרקע תחת בעלה: שלי. צתמיה: **דאצוה הוא**. דהא כל צצח נעוריס ילפינן לקמן (דף מו:) לאציה והיאך היא יכולה למחול: י' **ריצדא דכוסילפא**. פונטווייר"א דפלמוח"ה צלע"ז: **ריצדא**. ניקור: **כוסילפא**. כלי אומן מקח. ואית דגרסי כי תרפמא דסיכורי והיא היא: **אמרה לי אם**. (א) אומנתו היתה: **צם רצ חסדא**. אשתו של רצא: **צם אצא סורא**. דצימהו דרצ פפא: **נהמא אקושא צחינרי**. כלחם קשה שגורר את החיך: **אשמו היא**. וכי אשתו היא צצר דקאמר לכשיוציא: **לנשלא יכנס**. שתמאן היא או אציה או המפתח עלמנו: **יכולין לעכב**. שלא יכניסנה: **סהיה**. משמע היא מהוה את עצמה לו: **מצי מעכב**. שאם רצה אינו כונס כדאמרינן לקמןי' ימהרנה לו מדעתו: **אציה נמי לא מצי מעכב**. אי לאו שלא יהא חוטא נשכר: **אע"פ שאמרו אונס נותן מיד כשיוציאנה אין לה עליו כלום**. ולא אמרינן אין קנסה תחת כתובתה שהרי לאציה נותן מיד אלא כסף קנסה הוא כתובתה וכן אם מת יא' כסף קנסה צכתובתה: **מי מצי מפיק לה**. לא יוכל לשלמה כתיב"ה: **כשפאלא היא**. אם יתה מאליה ותצעה הימנו גט: **טעמא מאי** סקינן רצנן כתובה. לשאר נשים: **מיגמר גמרי מהדדי**. אונס ממפתה לשקלים ומפתה מלזנום לחמשים: להא

אביה מגלן אמר אביו י' שלא יהא חוטא נשכר רבא אמר ק"ו ומה מפתה שלא עבר אלא על דעת אביה בלבד בין היא ובין אביה יכולין לעכב אונס שעבר על דעת אביה ועל דעת עצמה לא כל שכן רבא לא אמר כאביו כיון דקא משלם קנס לאו חוטא נשכר הוא אביו לא אמר כרבא מפתה דאיהו מצי מעכב אביה נמי מצי מעכב אונס דאיהו לא מצי מעכב אביה נמי לא מצי מעכב תניא אידך אע"פ שאמרו אונס נותן מיד כשיוציא הוא אין לה עליו כלום כשיוציא מי מצי מפיק לה אימא כשתצא היא אין לה עליו כלום י' מת י' יצא כסף קנסה בכתובתה רבי יוסי ברבי יהודה אומר יש לה כתובה מנה במאי קמיפלגי רבנן סברי י' דיטעמא מאי תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והא לא מצי מפיק לה ורבי יוסי ברבי יהודה סבר הא גמי מצער לה עד דאמרה היא לא בעינא לך: אונס שותה בעציצו: אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי מכדי מיגמר גמרי מהדדי להא

דרש אלא ה"פ לרבות יתומה לקנס דדרשינן שיש קנס כשהיא מעכבת והוא הדין דה"מ למימר לרבות צוגרת לקנס כשהיא מעכבת דדוקא בצוגרת או ציתומה י' קנס צעיכצו שלהן אצל כל זמן שלא צגרה תלוי באז והשתא דייק התם שפיר דשמעינן דסבר האי תנא שיש קנס ציתומה ולא ממעטינן ליה מדכתיב לאצ"י הנערה אע"ג דליכא ריצוי ליתומה כדפירשמי דאיכא לאזקמי קרא לצוגרת: **אלא אונס בשלמא אידי** ב'. תימה כיון דלזנום ומפתה מיגמר גמריי מהדדי להא מילתא נמי ליגמרו מהדדי כדפריך צסמוך ומאי קאמר אלא אציה מנלן וי"ל דלהאי מילתא לא גמרינן מהדדי דהא מפתה יכול לעכב ואונס שותה צעזע"ו וה"ה אין אציה יכול לעכב וה"ג קאמר אצ"י צסמוך ורצא לא מסבצר ליה למימר הכי כיון דאיכא ק"ו וא"ת ואידי גצ"י אונס אמאי אינטעריך למיכתב גילף לאצ"י מסבצר שלא יהא חוטא נשכר ולרצא מק"ו יש לומר דלו תהיה לאשה אינו מיותר י' [דאינטעריך לעשה ולדרשות דלעיל. מהר"ם. א"נ אצ"י ורצא לא הוו משנו הכי אלא צמר דגלי קרא צהדיאן]: **מפתה דאיהו מצי מעכב**. ואפי' פיתה לשם אישות יכול הוא לגרשה: **מעמא מאי** תקינו ד' רבנן בתובה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. אע"ג דמתולה י' לה כתובה מן התורה זאת בעולה היא ומיהו תימה דקא פסיק ותני דצכל ענין אין לה כתובה אפילו צא עליה שלא כדרכה וצתולה גמורה היא ויש לה כתובה מן התורה דהא אם צא עליה שני יש לה קנס ולא הוי טעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אלאמה אמאי תקינו לה רצנן כתובה לא היה להם לתקן אלא לגרושה צלצד ואומר ר"י דמתוך שהוצרכו לתקן צגרושה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תקינו נמי לאלמנה משום חינא ומיהו לכחילה לא היו מתקנים משום חינא קשה לרצצ"ה הא דתניא צהחוצל (צ"ק דף פט. ושם) וכן היא שחצלה צבעלה לא הפסידה כחוצתה ופריך אמאי תוצין לכתובתה י' צטוצת הגאח ומיתיב ליה צהאי צחלה ומשני הא מני רבי מאיר היא דאמר אסור לאדם שישעה את אשתו צלא כתובה אפילו שעה אחת והשתא כיון דטעמא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תוצין כתובתה על מנת שאם תתאלמן אצל אם יגרשנה יהא לה כתובה דהתם לא שייך משום חינא ואומר ר"י כיון דצשאר נשים שייך חינא אף על גצ דצוצת לא שייך לא פלוג רצנן ואסור להשהותה צלא כתובה לר"מ וא"ת ואמאי תני הכא יא' כסף קנסה צכתובתה ליתני מת אין לה עליו כלום דהא לא תקינו רצנן לאלמנה אלא משום גרושה והכא מנח גרושה אין לתקן לזאת דהא לא מני לגרשה ואור"י דה"נ כיון דשריך צה חינא כמו צשאר אלמנות אין לנו לשנותה משאר אלמנות להכי אינטעריך טעמא דיא' כסף קנסה צכתובתה ולא חשו צמה דאין לה כתובה:

מהר

מסורת הש"ס

א) נקדושין לא: וש"נ,
ב) קדושין מו. א) לעיל יא.
וש"נ, ד) לקמן מד,
ה) לעיל יא. לקמן מד,
ו) דברים צב, ט) ז"ל יבמות פט, י) ד"ה ריצדא וד"ה כוסילפא אחר ד"ה צמ רצ, י) (דף מ.),
כ) (דברים צב, ט) ז"ל דאממנתיא לא ה"מ כו',
מהרש"א, י) ת"י כ"י,
ז) לבעלה צטוצת הנאה כ"ל. מהרש"א,

תורה אור השלם

1. אל כל ראש דרך בגיית רמזוך ותחצבי את יפך ותפשקי את רגליך לכל עובר ותרבי את תונותך: יחזקאל טז כה 2. אם מאן ימאן אביה לתתה לו כסף ישקל כבודר הבתולת: שמוח כב טז 3. ונתן האיש השכב עמה לאבי הנער חמישים כסף ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלמה כל ימיו: דברים כב כט

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה אמרה וכו' אומנתו. י"ב דילתו אמו ומתה ע"י קדושין דף לא ע"צ: ב) תוס' ד"ה אין לי וכו' תימה. י"ב ע"י פ' הלוים מקדש דף מ ע"א ועמ"ש התוס' לשם:

לעזי רש"י

פונטווייר"א דפלמוח"ה [פוינטוור"א דיסלימאי"ת]. דקריה של אימל (להקות דם).

מוסף רש"י

אין לי. דיכול למאן, אלא אציה (קדושין מו.). יצא כסף קנסה בכתובתה. ואין לה כתובה (קסטון ד.). יש לה כתובה מנה. ואע"ג שכבר מנן כסף קנסה לאציה (שם). טעמא מאי תקינו רבנן כתובה כו'. דכל כתובת אשה משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תקטנה, והוא לא מצי מפיק לה. כדכתיב לא יוכל לשלמה (קסטון ד.).